

CURSOS DE CATALÀ A DISTÀNCIA

LES COMBINACIONS BINÀRIES DE PRONOMS FEBLES

1. ELS PRONOMS FEBLES

Els pronoms febles són monosíl·labs àtons que substitueixen elements d'una oració que són coneguts pel context, ja sigui perquè han estat esmentats anteriorment, ja sigui perquè l'entorn els fa evidents:

Quan vegis en Robert, digues a en Robert que sóc aquí.

Quan vegis en Robert, digues-li que sóc aquí.

Formes bàsiques

	singular	plural	
1a persona	em	ens	
2a persona	et	us	
3a persona	el, la, li, es	els, les, es	
neutre			ho
partitiu			en
adverbial			hi

- Generalment, els pronoms febles es col·loquen davant del verb.

***Em** rento la cara cada dia.*

- Quan el verb és un infinitiu, un gerundi i un imperatiu, els pronoms febles es col·loquen darrere del verb. S'uneixen al verb mitjançant un guionet o un apòstrof.

*Vols rentar-**te** la cara cada dia?*

*Renta'**t** la cara cada dia!*

*Rentant-**te** la cara cada dia, no et sortiran arrugues.*

- En les perífrasis verbals, els pronoms febles tant poden anar davant com darrere del verb.

*Vas rentar-**te** la cara ahir?*

***Et** vas rentar la cara ahir?*

2. ELS COMPLEMENTS VERBALS

Els complements verbals (directe, indirecte, atribut, predicatiu, preposicional i circumstancial) es poden substituir per pronoms febles. Per comprendre la substitució pronominal, cal que primer identifiquem sense problemes aquests complements.

a) El complement directe

El complement directe designa la persona o cosa que rep l'acció del verb. S'uneix al verb sense que sigui introduït per cap preposició:

*Veig **el porter**.*

En moltes oracions podem fer una transformació en **passiva** amb el verb ser i comprovar que el complement directe passa a ser el subjecte:

*La noia va escoltar **el conferenciant**.*

CD

***El conferenciant** va ser escoltat per la noia.*

Subjecte

Fixeu-vos en l'absència de la preposició **a** davant el complement directe.

*Vam saludar **la** presentadora.*

*Visito **la** Marta.*

Els pronoms febles de complement directe

El complement directe (CD) es pot substituir pels pronoms següents:

Persona		DAVANT DEL VERB		DARRERE DEL VERB			
		Començat en consonant	Començat en vocal	Acabat en consonant o diftong	Acabat en vocal, excepte u		
1a	sing.	em	m'	-me	'm		
	pl.	ens	ens	-nos	'ns		
2a	sing.	et	t'	-te	't		
	pl.	us	us	-vos	-us		
3a	reflexiu	es	s'	-se	's		
	det.	S	M	el	l'	-lo	'l
			F	la	l' (o la)	-la	-la
	det.	Pl.	M	els	els	-los	'ls
			F	les	les	-les	-les
	indeterm.		en	n'	-ne	'n	
	neutre		ho	ho	-ho	-ho	

Substitució del CD de 3a persona: el, la, els, les, en, ho

- El **complement directe determinat**, és a dir, introduït per un article determinat (el, la, els, les), un adjectiu possessiu (meu, teu, seu...) o un adjectiu demostratiu (aquest, aquell...), se substitueix pels pronoms febles **el, la, l', els, les**. Cal tenir en compte l'esquema anterior pel que fa a les formes que adopten aquests pronoms segons si van davant o darrere del verb.

*En Joan visita **els amics**. En Joan **els** visita.*

*Joan, vigila **el cotxe**! Joan, vigila **l'**.*

- El **complement directe indeterminat**, és a dir, introduït per un article indeterminat (un, una, uns, unes), un adjectiu numeral (un, dos...), un adjectiu quantitatiu (molt, molta...) o un adjectiu indefinit (algun, alguna...) o bé sense cap determinant, se substitueix pel pronom feble **en**. Cal tenir en compte l'esquema anterior pel que fa a les formes que adopta aquest pronom segons si va davant o darrere del verb.

*El nen menja **fruita**. El nen **en** menja.
Vull comprar dos **pantalons**. Vull comprar-**ne** dos.*

- El **complement directe neutre**, és a dir, quan és una frase subordinada o els pronoms això i allò, se substitueix pel pronom feble **ho**. Cal tenir en compte l'esquema anterior pel que fa a les formes que adopta aquest pronom segons si va davant o darrere del verb.

*Creus **que vindrà a sopar**? **Ho** creus?
Tasta **això!** Tasta-**ho**.*

b) El complement indirecte

El complement indirecte indica qui rep l'acció del verb i del complement directe. S'uneix al verb per mitjà de **a** i **per a**.

*La Mercè escriu **a la Maria**.*

Els pronoms febles de complement indirecte

El complement indirecte (CI) es pot substituir pels pronoms febles següents:

Persona		DAVANT DEL VERB		DARRERE DEL VERB	
		Començat en consonant	Començat en vocal	Acabat en consonant o diftong	Acabat en vocal, excepte u
1a	sing.	em	m'	-me	'm
	pl.	ens	ens	-nos	'ns
2a	sing.	et	t'	-te	't
	pl.	us	us	-vos	-us
3a	reflexiu	es	s'	-se	's
	sing.	li	li	-li	-li
pl.	els	els	-los	'ls	
					M F

Substitució del CI de 3a persona: li, els

- El **complement indirecte singular**, tant si és masculí com femení, se substitueix pel pronom feble **li**. Cal tenir en compte l'esquema anterior pel que fa a les formes que adopta aquest pronom segons si va davant o darrere del verb.

*El noi compra flors per a la seva xicota. El noi **li** compra flors.
La noia vol regalar un jersei al seu xicot. La noia vol regalar-**li** un jersei.*

- El **complement indirecte plural**, tant si és masculí com femení, se substitueix pel pronom feble **els**. Cal tenir en compte l'esquema anterior pel que fa a les formes que adopta aquest pronom segons si va davant o darrere del verb.

*Farem un pastís per als avis. Els farem un pastís.
Van fer un pastís per a les seves germanes. Van fer-los un pastís.*

c) L'atribut

L'atribut és un complement introduït pels verbs copulatius **ser, estar i semblar**. La seva funció sol fer-la un adjectiu o un sintagma equivalent.

*Ell sembla **un boig**.
La Lola és **simpàtica**.*

Els pronoms febles d'atribut

L'atribut es pot substituir pels pronoms febles següents:

Persona				DAVANT DEL VERB		DARRERE DEL VERB	
				Començat en consonant	Començat en vocal	Acabat en consonant o diftong	Acabat en vocal, excepte u
3a	det.	S	M	el	l'	-lo	'l
			F	la	l' (o la)	-la	-la
	det.	Pl.	M	els	els	-los	'ls
			F	les	les	-les	-les
	indet.			ho	ho	-ho	-ho

Substitució de l'atribut: el, la, els, les, ho

- **L'atribut determinat**, és a dir, introduït per un article determinat, demostratiu o possessiu, se substitueix pels pronoms de tercera persona **el, la, els, les**.

*Aquesta jaqueta és **la meva** - Aquesta jaqueta **l'és**.
Aquella noia va ser **la culpable de tot** - Aquella noia **la** va ser o Aquella noia va ser-**la**.*

- **L'atribut indeterminat**, és a dir, el que no du ni article determinat, ni demostratiu ni possessiu, se substitueix pel pronom **ho**.

*En Jaume està **cansat** - En Jaume **ho** està.*

- Si volem **donar èmfasi** a l'atribut, el podem substituir pel pronom **en** a condició de repetir-lo i separar-lo amb una coma:

*Que **n'és**, de **simpàtica**, la Maria!*

d) El complement predicatiu

El complement predicatiu és un complement semblant a l'atribut, amb verbs diferents de ser, estar i semblar, com ara: **trobar-se, presentar-se, quedar-se, tornar-se, creure's, fer-se, dir-se, considerar...**

*La llet s'ha tomat **agra**.*

Els pronoms febles de complement predicatiu

El complement predicatiu es pot substituir pels pronoms febles següents:

	DAVANT DEL VERB		DARRERE DEL VERB	
	Començat en consonant	Començat en vocal	Acabat en consonant o diftong	Acabat en vocal, excepte u
complement predicatiu	hi	hi	-hi	-hi
	en	en	-ne	'n

Substitució del complement predicatiu: hi, en

- Generalment, **el complement predicatiu** se substitueix pel pronom feble **hi**.

*El riu va **ple** - El riu **hi** va.
S'ha tomat **antipàtica** - S'**hi** ha tomat.*

- Si el complement predicatiu depèn dels verbs **fer-se, dir-se, elegir, nomenar i semblants**, se substitueix pel pronom feble **en**.

*Ell sempre diu **bestieses** - Ell sempre **en** diu.*

e) El complement preposicional

El complement preposicional o de règim verbal és el complement que es relaciona amb el verb mitjançant una preposició (a, de, en i amb) que el mateix verb demana.

*Parlaven **de tu**.
Es relaciona **amb la veïna**.*

Hi ha verbs que exigeixen determinades preposicions:

A	EN	DE	AMB
acostumar-se	fixar-se	oblidar-se	comptar
dedicar-se	pensar	parlar	trobar-se
renunciar	entossudir-se	riure's	relacionar-se
contribuir	afanyar-se	adonar-se	haver-n'hi prou
arriscar-se	esforçar-se	recordar-se	
exposar-se	tardar	saber	
accedir	vacil·lar	queixar-se	
procedir	aplicar-se	penedir-se	
decidir-se	complaure's	dubtar	
negar-se	consistir	burlar-se	
avenir-se	tenir interès	prescindir	
limitar-se	creure		
atrevir-se			
atenir-se			

Els pronoms febles de complement preposicional

El complement preposicional es pot substituir pels pronoms febles següents:

		DAVANT DEL VERB		DARRERE DEL VERB	
		Començat en consonant	Començat en vocal	Acabat en consonant o diftong	Acabat en vocal, excepte u
compl. preposic.	introd. prep. a, en, amb	hi	hi	-hi	-hi
	introd. prep. de	en	en	-ne	'n

Substitució del complement preposicional: hi, en

- El **complement preposicional** introduït per les preposicions **a, en, amb** se substitueix pel pronom feble hi.

*Des de fa tres anys es dedica **a la pintura** - Des de fa tres anys s'**hi** dedica.*

- En canvi, el **complement preposicional** introduït per la preposició **de** se substitueix pel pronom feble en.

*Sempre parla **dels seus problemes** - Sempre **en** parla.*

f) El complement circumstancial

Els complements circumstancials indiquen les circumstàncies en què té lloc l'acció del verb o tota la frase. Poden ser de diverses classes:

- lloc: *Es trobaven **davant de l'església**.*
- temps: ***Ahir** va ploure.*
- manera: *Escriu **de pressa**.*
- causa: *Vaig tornar de París **a causa del mal temps**.*
- companyia: *Aniré a la platja **amb la Mercè**.*
- instrument o mitjà: *Escriu **amb un bolígraf blau**.*
- quantitat: *Plovia **molt**.*

Els pronoms febles de complement circumstancial

El complement circumstancial se substitueix pels pronoms febles següents:

		DAVANT DEL VERB		DARRERE DEL VERB	
		Començat en consonant	Començat en vocal	Acabat en consonant o diftong	Acabat en vocal, excepte u
compl. circums.		hi	hi	-hi	-hi
	CCL introd. prep. de	en	en	-ne	'n

Substitució del complement circumstancial: hi, en

- En general, el **complement circumstancial** se substitueix pel pronom feble **hi**.

*Treballa **amb un ordinador molt vell** - **Hi** treballa.*

- El **complement circumstancial de lloc** introduït per la preposició **de** se substitueix pel pronom feble **en**.

*Dissabte arriben **de París** - Dissabte **n'**arriben.*

Resum de funcions dels pronoms febles

CD	1a i 2a pers.	em, ens, et, us
	3a pers. reflexiu	es
	3a pers. determinat	el, la, els, les
	indeterminat	en
	neutre	ho
CI	1a i 2a pers.	em, ens, et, us
	3a pers. reflexiu	es
	3a pers. (sing. i pl.)	li, els
Atribut	determinat	el, la, els, les
	indeterminat	ho
	emfatitzat	en
Complement predicatiu	en general	hi
	verbs fer-se, dir-se, elegir, nomenar...	en
Complement preposicional	introduït amb prep. a, en, amb	hi
	introduït amb prep. de	en
Complement circumstancial	en general	hi
	Ccloc amb prep. de	en

3. LES COMBINACIONS BINÀRIES DE PRONOMS FEBLES

es	et	em	els	el la els les	en	hi		
	us	ens	li	ho				
				en				hi

Ordre de col·locació

- L'ordre de col·locació dels pronoms és el que segueix l'esquema anterior.

Se m'hi ha fet un blau, al genoll.

- En general, en una oració els pronoms han de seguir l'ordre següent segons la funció que facin.

CI + CD (o S) + altres complements

Es pentina cada dia **els cabells** - **Se'ls** pentina cada dia.

Em poso crema a **les cames** - **Me n'hi** poso.

- Quan en una combinació binària el **CI** està representat per **li** i el **CD** per **el, la, els** o **les**, es produeix una doble transformació:
 - **L'ordre de col·locació s'inverteix** i el pronom que representa el **CD** apareix **abans** que el que representa el **CI**.
 - El pronom **li** es converteix en **hi**.

li + el= l'hi li + la= la hi li + els= els hi li + les= les hi

He regalat **la rosa a la Maria** - **La hi** he regalat.

Observacions

- En les combinacions de més d'un pronom, si els pronoms **es, et i em** van en **primer lloc**, sempre adopten les formes plenes (**se, te, me**) o les elidides (**s', t', m'**) en comptes de les reforçades.

Es renta **la cara** - **Se la** renta.

- L'apòstrof, cal escriure'l tan **a la dreta com sigui possible**.

Em regala **flors** cada dia - **Me'n** regala cada dia.

Excepció: cal tenir en compte que la combinació **el + en** és **l'en** i no pas **le'n**.

Treu **el suc de taronja de la nevera** - Treu-**l'en**

ACTIVITATS

1. Ompliu els espais buits amb els pronoms febles que correspongui:
 - a) El secretari va llegir l'acta als assistents a la reunió i tot seguit va fer signar.
 - b) Quan els clients li demanin tot el que té al magatzem, llavors és quan ha de servir.
 - c) Els representants no tenen prou targetes de visita; haurem d'imprimir- més.
 - d) Vaig arribar al poble a les set en punt de la tarda, i a les vuit ja tornava.
 - e) Vols dir que m'acostumaré a aquest ritme de treball? I tant, que acostumaràs.
 - f) Si busques bé la documentació d'aquest expedient en els calaixos de l'armari, segur que trobaràs.
 - g) Aquest medicament és un bon reforçant. Preneu- cada dia i millorareu ràpidament.
 - h) Si no t'agraden les postres que t'ha servit el cambrer, torna.....
 - i) Els sindicats han demanat diverses millores salarials, però la patronal no concedida cap.
 - j) Estan esperant aquests papers des d'ahir. Porta..... de seguida que puguis.
 - k) Aquell nen necessitava moltes vitamines. havies de donar sovint.
 - l) Sempre fan el que volen. he retret més d'una vegada.
 - m) No treguis la safata del forn. Deixa..... una estona més.
 - n) Tan bon punt arribin de l'hort, ja tindrà el dinar fet.
 - o) Com que la meva filla porta els cabells massa llargs, la perruquera tallarà.